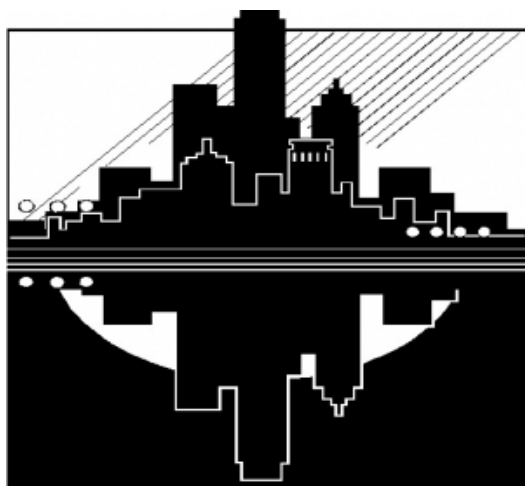

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА
ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА**

РОСЛИНИ ТА УРБАНІЗАЦІЯ

Матеріали

**XIV Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 3 лютого 2025 р.)**

**Дніпро
2025**

- Лісовець О. І., Самойленко С. Я.** Адаптаційні процеси у рослинному покриві заплавлених озер Хортиці після руйнування Каховської ГЕС 126
- Лобачевська О. В., Смерек І. В.** Репродуктивна стратегія і статева структура багатодомного моху *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv. в умовах антропогенних і кліматичних змін лісових екосистем 129
- Орловський О. В., Дерев'янюк Т. В.** Реакція дерев на забруднення повітря викидами транспорту у м. Полтава 131
- Рабик І. В.** Бріофітна рослинність як індикатор деградації лісових екосистем 134
- Солошенко В. С.** Газостійкість та димостійкість представників роду *Ribes* L. та *Berberis* L. в умовах м. Біла Церква 137
- Соханьчак Р. Р., Бешлей С. В.** Вплив зімкнутості деревостану та інтенсивності освітлення на зміни структури мохового покриву в лісових екосистемах Українського Розточчя 139
- Ступак Ю. В.** Анатомічна характеристика *Ulmus pumila* L. в умовах техногенного впливу залізничної інфраструктури м. Чернігова 141
- Тарнопільський П. Б., Тарнопільська О. М., Румянцев М. Г.** Ріст та стан захисних лісових смуг в межах міста Харкова 143
- Уджмаджурідзе В. Г., Лісовець О. І.** Екологічна пластичність *Ambrosia artemisiifolia* L. та її вплив на трансформацію урбоєкосистем м. Дніпра 146
- Усцький І. М., Жадан І. В.** Особливості поширення омели в лісах Черкаської області 147
- Федорчак Е. Р.** Біометричні показники хвої та пагонів *Picea abies* (L.) Karst. в умовах м. Кривий Ріг 150
- Шкута С. І.** Рід *Cotoneaster* Medik. у фіторекультивациї постмайнінгових ландшафтів 152
- Щербаченко О. І.** Вміст біогенних елементів у дернинах домінантних мохів лісових екосистем Українського Розточчя 153
- Яковлєва-Носарь С. О.** Рідкісні види трав'яних рослин степових схилів балки Широка (острів Хортиця) 156

РОЗДІЛ 3 ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ РОСЛИН

- Асмаковський Є. В., Карпенко Ю. О.** Деревні інтродуценти на лісових територіях басейну річки Снов 158
- Балабак О. А., Балабак А. В., Залізник А. М.** Еколого-біологічні особливості насінневого розмноження ліщини горіхової (*Corylus colurna* L.) в умовах

РІДКІСНІ ВИДИ ТРАВ'ЯНИХ РОСЛИН СТЕПОВИХ СХИЛІВ БАЛКИ ШИРОКА (ОСТРІВ ХОРТИЦЯ)

С. О. Яковлєва-Носарь, канд. біол. наук, доцент
Хортицька національна академія, м. Запоріжжя

Байрачні ліси Запорізької області, що віднесені до південного варіанта байраків порожистої частини Дніпра, виконують низку важливих екосистемних функцій, на їх території концентрується істотна кількість видів різної фітоценотичної приналежності, серед них багато гарноквітучих і рідкісних рослин, що мають певний охоронний статус. Разом із тим, байраки острова Хортиця, котрі є ареною рекреаційної діяльності містян і туристів, піддаються істотному антропогенному навантаженню [1, 2]. З огляду на це, важливо проводити регулярний моніторинг за станом їх рослинності для збереження біорізноманіття. Мета даної роботи – встановлення таксономічного складу трав'яної рослинності балки Широка та виявлення рослин, що внесені до охоронних списків.

Дослідження проводилися на остепнених ділянках балки Широка, яка розташована у північно-західній частині острова Хортиця (підзона різнотравно-типчачково-ковилового степу). При обстеженні використовували маршрутний метод. Видовий склад рослинності визначали за [3], охоронний статус рослин – згідно з [4] із урахуванням додаткових переліків [5, с. 40–42].

В результаті проведених на території балки Широка досліджень виявлено 147 видів трав'яних рослин, що належать до 101 роду та 33 родин. Перелік рослин, які охороняються, включає 23 види (15,6 % від загальної кількості видів).

Серед них встановлені 2 види, що внесені до Європейського Червоного списку (козельці дніпровські, фіалка Лавренко) та 1 вид – до Зеленої книги України (ковила пірчаста).

Ковила пірчаста також належать до другої категорії (К-II) Червоної книги України (ЧКУ), а тюльпан гранітний, рястка Буше – до третьої (К-III).

Спектр видів трав'яних рослин, що охороняються на території Запорізької області, включає категорії від 0 до 5 [4, с. 14].

Найбільш представленою є третя категорія (К-3), що налічує 13 видів, серед яких рясст ущільнений, валеріана пагононосна, тюльпан гранітний, гіацинтик блідий, цибуля круглоголова і кругла, півники карликові, жовтець язиколістий, рясстка Буше, буглосоїдес Черняєва та ін.

Друге місце посідає четверта категорія (К-4), до якої віднесено 4 види (пшінка калюжницелиста, деревій блідо-жовтий, холодок тонколистий, перстач сивуватий).

Категорія К-2 включає 3 види: рясст порожнистий, аврiнія скельна, ковила пірчаста).

Категорія К-1 містить 2 види (вказані у списках вищих ієрархій – козельці дніпровські, фіалка Лавренко).

Рослин, які відносяться до К-0 і К-5, нами не виявлено. Ще 1 вид (горошок великоквітковий) входить до переліку рекомендованих до охорони рослин.

Перелік використаних джерел

1. Яковлева-Носарь С. О. Видове різноманіття дендрофлори байрачних лісів (зона рекреації міста Запоріжжя). *Науковий вісник НЛТУ України*. 2022, т. 32, № 5. С. 13–18. DOI: 10.36930/40320502
2. Яковлева-Носарь С. О., Бессонова В. П. Дендрофлора балки Широка (острів Хортиця). *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018, т. 28, № 2. С. 26–30. DOI: 10.15421/40280203
3. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева [и др.]. Киев: Фитосоциоцентр, 1999. 548 с.
4. Тарасов В. В. Флора Дніпропетровської та Запорізької областей. Вид. 2-ге, доп. та виправл. Дніпропетровськ: Ліра, 2012. 296 с.
5. Екологічний паспорт Запорізької області. ЗОДА, 2024 р. 171 с. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoryng/ekologichni-pasporty/>